

یادداشت

نفتی که سلف شد

بهرام راهداری، کارشناس نفت و انرژی

● در خبرها آمده بود که هیئت دولت به وزارت نفت اجازه داد از طریق شرکت‌های تابعه خود نسبت به انتشار چهارهزارمیلیارد تومان اوراق سلف اقدام کند. به‌طورکلی قرارداد سلف قراردادی است که یک عرضه‌کننده (در اینجا وزارت نفت یا شرکت ملی پالایش و پخش)، بخشی از دارایی پایه را (در اینجا به پشتوانه نفت خام و میعانات گازی در بورس انرژی) به‌ازای بهای نقد و مطابق قرارداد به فروش می‌رساند تا در یک دوره تحویل مشخص به خریدار تسلیم کند. قراردادهای سلف را نوعی از صکوک اسلامی می‌دانند و از آن به‌عنوان روشی برای تأمین نیاز نقدینگی شرکت‌ها از راه حذف سرمایه‌گذاری یاد می‌کنند. در مصوبه اخیر هیئت دولت به‌نظر می‌رسد اوراق فوق با هدف یکی از روش‌های تأمین قسمتی از سرمایه در گردش شرکت پالایش و پخش استفاده شده است. بخش نخست خبر بسیار مسرت‌بخش است، زیرا صنعت نفت می‌تواند با یک ابزار نوین مالی طرح‌های ارزشمند خود را (که در بخش‌های مختلف به دلیل کمبود منابع مالی با تأخیر مواجه شده است) به سرانجام برساند اما نکته ماجرا جایی است که در ادامه مصوبه هیئت‌وزیران ذکر شده که این تأمین مالی فقط به مصرف ایفای تعهدات هدفمندسازی پارانه‌ها خواهد رسید و این همان میثقی است که از اواخر دهه ۱۳۸۰ بار مضاعفی را بر صنعت نفت وارد کرده است. یکی از نگرانی‌های بزرگ دولت‌ها از ابتدای اجرای قانون هدفمندی، معطوف به نتوانی در تأمین منابع مالی این قانون است. اما سؤال اینجاست که چرا با وجود در دسترس بودن راهبردهای مؤثرتر در تخصیص بهینه پارانه‌ها، دولت به استفاده از درآمدهای آتی صنعت نفت تن داده است؟ آیا این به معنی تعمیق بحران در صنعت نفت نیست؟ به‌طورکلی انتظارات غلبایی حکم می‌کند که یک «فرایند اشتباه» نهایتاً به چرخه اصلاح وارد شود و نه آنکه شتاب اجرای یک سیاست نادرست بیشتر شود.

در نیمه نخست دهه ۱۳۹۰ کشور و به‌طور ویژه صنعت نفت آماج تحریم‌های بین‌المللی قرار گرفته بود. این صنعت در فروش نفت و تأمین هزینه‌های توسعه‌ای و جاری خود با موانع متعددی مواجه شده بود. علاوه بر اینها بار تأمین مالی هزینه‌های گزین‌ناپذیر فرزند نوسیدهای که در ادمان صنعت نفت نهاده بودند (یعنی همان هدفمندی پارانه‌ها)، نیز بر دوش این صنعت سنگینی می‌کرد. امروز که تصمیم‌سازان کلان اقتصادی کشور به‌طورمربت بر لزوم اصلاح ساختار تخصیص پارانه‌ها متفق‌القول شده‌اند، هدفمندی به بخش جدایی‌ناپذیری از صنعت نفت تبدیل شده که هر روز سهم بیشتری از منابع حاصله را طلب می‌کند. کار به همین جا ختم نمی‌شود واین نماد توزیع عدالت قصد دارد به درآمدهای آتی نیز دست بیاندازند؛ به‌طوری‌که با انتشار اوراق سلف، درآمد پیش‌فروش نفت را نیز مصرف خواهد کرد. صنعتی را در نظر بگیرید که حجم اصلی درآمدهای ارزی کشور را تأمین می‌کند. بدون شک وقفه در چرخه توسعه و تولید آن صنعت، کشور را با بحران مواجه می‌کند. این در حالی است که سرمایه‌گذاری در صنعت عظیم نفت سال‌هاست به منابع ناچیز داخلی شرکت‌های تابعه وزارت نفت از محل سهم ۱۴،۵درصدی محدود شده است. منابعی که از یک‌سو یا «درصدهای دستوری» محدود شده و از سویی نوسانات بین‌المللی قیمت نفت نیز آن را بی‌نصبی نگذاشته است. در صنعت پالایش و پخش فراورده‌های نفتی که منبع اصلی تأمین هزینه‌های هدفمندی پارانه‌ها است، سال‌هاست که طرح‌های بهینه‌سازی، توسعه و احداث مجتمع‌های جدید به دلایل متعدد از جمله کمبود منابع مالی با تأخیر مواجه هستند. این در حالی است که خبری از تجویز ابزارهای مالی در راستای رفع موانع آنها به گوش نمی‌رسد، زیرا معنای مصوبه فوق چیزی جز اجبار به تسویه مانده‌های بدهی سنوات قبل شرکت پالایش و پخش بابت سهم هدفمندی نیست. اکنون که هیئت دولت نگران وزارت نفت در عمل به تعهد خود در تأمین هزینه‌های هدفمندی پارانه‌ها است، آیا بهتر نبود که تلاش خود را در راستای بهبود ساختار ناکارآمد کنونی (معطوف به ساختار کنونی پرداخت بهای سوخت و تسویه‌حساب و برداشت بابت پارانه‌ها و...) صرف می‌کرد. این‌گونه تصمیم‌ها قطعاً شرکت‌های تابعه وزارت نفت را با بحران مواجه خواهد کرد. با این همه اگر اجازه انتشار اوراق سلف صادر شده است، لازم است که فکری هم به حال شتاب‌بخشیدن به طرح‌های نیمه‌کاره این صنعت می‌شد که بدون شک نقش عمده‌ای در تأمین درآمدهای آتی کشور خواهند داشت.

گذر

عبور دلار از مرز ۴هزار و ۷۰۰تومان

● قیمت فروش نقدی دلار در بازار آزاد تهران از مرز چهارهزار و ۷۰۰ تومان عبور کرد و به چهارهزار و ۷۱۴ تومان رسید. به گزارش مهر براین‌اساس، نرخ در کف قیمتی خود به چهارهزار و ۵۶۱ تومان در برخی صرافای معامله می‌شود. اما به‌طور میانگین نرخ روی چهارهزار و ۶۸۴ تا چهارهزار و ۷۱۰ تومان در نوسان است. نرخ دلار فردایی پاساژ افشار به چهارهزار و ۶۸۶ تومان رسیده است.

اقتصاد

قانون «حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها» بار دیگر برای اصلاح به صحن می‌رود

سهم‌بری خصولتی‌ها از حفره‌های قانونی

مناقضات و قراردادها به‌عنوان مهم‌ترین رکن موفقیت این قانون» است. موضوع اصلی این قانون، اهتمام به ارتقای داخلی در قالب پروژه‌ها است. برای این منظور باید همه فرایندهای مرتبط به پروژه از قبیل مناقصه، ترک تشریفات مناقصه و دلایل آن، استعلام و شرکت‌هایی که از آنها استعلام شده است، مبلغ پروژه‌ها، فرایندهای خرید در پروژه، پرداخت‌ها و سایر موارد به صورت شفاف در این سامانه بارگذاری شود. اگرچه در پیش‌نویس این قانون در ماده ۳ به مسئله شفافیت توجه شده؛ اما در حقیقت به مهم‌ترین بخش فرایند که شفافیت آن از همه ضروری‌تر است و در حال حاضر بستر بسیاری از انواع مختلف فسادها است، بی‌توجهی شده است. بنابراین باید تا حد امکان در فرایند مناقضات، ارتباط بین شرکت‌ها و برگزارکنندگان مناقضات قطع شود و از طریق سامانه صورت پذیرد. تنها در صورتی که این اتفاق رخ دهد، می‌توان به رفع مشکل بنگاه‌ها امیدوار بود.

رانت مناقصه محدود

رضا پدیدار، رئیس کمیسیون انرژی اتاق تهران که از اعضای بررسی‌کننده این قانون است، در گفت‌وگو با «شرق» می‌گوید: در سبب مدیریت اقتصادی در ایران، فعالیت‌های دولتی ۴۰درصد، ۲۳ درصد صندوق‌های بازنشستگی، ۲۱ درصد نهادها و سازمان‌های غیردولتی و خصولتی، ۱۶ درصد هم سهم خصوصی‌هاست. این ترکیب اجازه نمی‌دهد «قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و

پیشنهاد دادیم سامانه‌ای برای شفافیت مناقضات در نظر گرفته شود. او با بیان اینکه این قانون جامعیت کافی ندارد، می‌گوید: این قانون باید تسهیلاتی را برای بخش خصوصی واقعی در نظر بگیرد و اگر این اتفاق بیفتد، قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی کشور که نص صریح اولیه این قانون است، اجرایی می‌شود و عواید آن صرف توسعه تولید و صادرات خواهد شد. پدیدار تأکید می‌کند برای اجرایی‌شدن این قانون نظام مالی باید به‌صورت کاملاً هدفمند در خدمت تولیدکنندگان داخلی باشد و بر همین اساس توضیح می‌دهد: توتال موظف است از ۵۱ درصد بخش خصوصی استفاده کند، اما شرکت خارجی شرایطی می‌گذارد که در قانون حداکثر حتی پیش‌بینی نشده است. شرکت‌های داخلی که فرضاً توتال باید از آنها اجناس را خریداری کند، باید حساسرسی بین‌المللی شوند که هزینه گزافی می‌طلبد و شرکت‌های داخلی چنین شرایطی را ندارند. همچنین گواهی‌نامه بین‌المللی هم طلب می‌کنند، درحالی‌که حتی پس از برجام هم هیچ شرکتی نتوانسته گواهی‌نامه استاندارد بین‌المللی دریافت کند.

این فعال بخش خصوصی با بیان اینکه این قانون کاغذی است، می‌گوید: دولت برای اجرایی‌شدن این قانون، تکلیفی برای خود در نظر نمی‌گیرد. حتی دولت ضمانت‌نامه‌های بخش خصوصی را تأیید نمی‌کند. او در زمینه بدهی‌های شرکت‌های دولتی و خطر ورشکستگی شرکت‌های تولیدی نیز تصریح می‌کند: از سال ۸۵ به این‌سو، شرکت‌های بخش خصوصی ضعیف شده‌اند. به این علت که دولت پول آنها را ن داده و حتی در صورت پرداخت جریمه، دیرکرد به آنها نمی‌دهد، درحالی‌که اگر تحویل پروژه به طول انجامد، شرکت‌های داخلی جریمه می‌شوند.

رئیس کمیسیون انرژی اتاق تهران با اولویت‌بندی نیازهای اجرایی این قانون، می‌گوید: اولویت اصلی این قانون برای عملیاتی‌شدن، جریان زبان ناشی از نوسانات نرخ ارز است. اصلاح فرمت قراردادهای موجود نیز مورد دیگری است که باید حتماً مورد توجه قرار گیرد. همچنین به گفته او، تأمین ارز مورد نیاز سازندگان باید پیش‌بینی شود، زیرا محدودیت‌ها در مبادلات پولی سبب شد ارز مورد نیاز با هر نرخی که باشد، تأمین نشود. همین‌طور، استفاده از ظرفیت‌های تخصصی محصول‌محور به‌صورت کنسرسيوم نیز باید مدنظر قرار گیرد.

خبر

۳ ماهواره در نوبت پرتاب به فضا قرار دارند

● وزیر ارتباطات با اعلام اینکه سه ماهواره در نوبت پرتاب به فضا قرار دارند، گفت: یک ماهواره نیز آماده پرتاب است. به گزارش مرکز روابط‌عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، محمود جواد آذری جهرمی، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، در مراسم بزرگداشت فناوری فضایی با بیان اینکه صنعت فضایی دو رکن دارد که نخست تحقیق، پژوهش و توسعه و دوم اقتصاد و کاربرد است، اظهار کرد: در کشور ظرفیت‌های خوبی وجود دارد و در حوزه ماهواره سنجشی و مخابراتی در حوزه تحقیق و پژوهش پیشرو هستیم، به‌طوری‌که سه ماهواره در مراحل پایانی برای پرتاب و قرارگیری در مدار هستند و یک ماهواره نیز آماده پرتاب داریم.

سقف فاینانس در سال ۹۷تعیین شد

● نمایندگان مجلس سقف تسهیلات مالی خارجی در سال ۹۷ را ۳۰۱ میلیارد دلار تعیین کردند. به گزارش مهر، در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی بررسی بخش درآمدی لایحه بودجه در دستور کار صحن علنی مجلس قرار گرفت. نمایندگان با تصویب بخش درآمدی تبصره ۳ لایحه بودجه مقرر کردند در سال ۱۳۹۷ سقف تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) برای طرح‌ها علاوه بر باقی‌مانده سهمیه سال قبل، معادل ریالی ۳۰ میلیارد دلار تعیین شود.

سانچی تمام استانداردهای بین‌المللی را داشت

● مدیر بخش عملیات مؤسسه رده‌بندی DNV. GL نروژ خبر داد: کشتی سانچی ارزیابی‌های دوره‌ای را در دوم مارس ۲۰۱۷ میلادی با موفقیت گذراند و بدون آنکه مشکلی در شرایط کلاس یا مجوزها داشته باشد پس از طی‌کردن موفقیت‌آمیز این ارزیابی، کلاس و گواهی‌نامه‌های مربوطه برای آن صادر شد. به گفته او، آخرین ارزیابی DNV. GL در روی عرشه کشتی انجام شد، در ششم آوریل ۲۰۱۷ میلادی بود که در آن تجدید IOPP با موفقیت انجام و تجهیزات پایداری کشتی با رعایت قوانین جدید و بازگشتی تطبیق داده شد. در آخرین ارزیابی که روی عرشه این کشتی انجام شد هیچ‌گونه نقصی با توجه به قوانین حاکم بر رده‌بندی و گواهی‌نامه‌ها مشاهده نشد.

صادرات ایران

EXPORT GUARANTEE FUND OF IRAN

همه فجر گرامی باد

بازارهای جهانی در دست شماست

Global Markets in Your Hands

خرید برنج از شالی‌کوبی‌داران قیمت‌های بازار را افزایش می‌دهد

شرق: مدیرعامل شرکت بازرگانی دولتی در پاسخ به پرسش «شرق» درباره ابلاغیه وزیر برای خرید برنج داخلی به منظور تأمین ذخایر استراتژیک کشور گفت: خرید برنج از شالی‌کوبی‌داران باعث افزایش قیمت برنج در بازار داخلی می‌شود و سیاست وزارت جهاد کشاورزی خرید برنج از کشاورزان است. خرید برنج از شالی‌کوبی‌داران در دستور کار ما نیست.

خبرهای رسیده حاکی از آن است که بخش زیادی از برنج‌های موجود در انبارهای شالی‌کوبی‌ها روی دست کشاورزان باد کرده است. این برنج‌ها محصول کشاورزانی است که در انبارهای شالی‌کوبی‌ها مانده و صاحبان کارگاه‌های فراوری برنج با نصب پلاکارد، به صاحبان این محصولات هشدار می‌دهند که هیچ مسئولیتی در قبال خسارات احتمالی ناشی از بارش باران و بروز سیل ندارند. اگرچه وزیر جهاد کشاورزی با ابلاغیه‌ای به شرکت بازرگانی دولتی اعلام کرده است که باید ذخایر استراتژیک کشور از محل برنج‌های تولید داخل تأمین شود. اما یزدان سیف، مدیرعامل این شرکت، در پاسخ به سؤال «شرق» درباره حجم برنج خریداری‌شده از کشاورزان بیان کرد: ما متکفل حمایت از کشاورزان هستیم. حمایت از شالی‌کوبی‌ها در حیطه وظایف وزارت جهاد کشاورزی نیست. البته شالی‌کوبی‌ها هم تلاش خود را برای عرضه برنج به دولت می‌کنند. او افزود: کشاورزان برنج‌های خود را با شالی‌کوبی‌داران فروخته‌اند. ورود دولت به خرید برنج از شالی‌کوبی‌ها باعث افزایش قیمت این محصول در بازار می‌شود و عملاً نمی‌توانیم این خرید را انجام دهیم زیرا سبب غذایی مردم برای ما مهم است. مگر اینکه هدف ما از خرید برنج از شالی‌کوبی‌داران، حمایت از کشاورزان باشد.

سیف با اشاره به اینکه از ۴۵ روز تا دو ماه پیش با فرض ماندن برنج روی دست کشاورزان وارد مقوله خرید توافقی محصول از شالیکاران شدید و زیرساخت لازم در کیلان و مازندران را فراهم کردیم، از عدم تمایل برنج‌کاران برای فروش محصول به دولت خبر داد. به گفته او، عملاً برنجی روی دست کشاورزان باقی نمانده است زیرا کشاورزان محصول خود را فروخته بودند و شرکت بازرگانی فقط توانسته است هزار تن برنج برمحصول ندا و شیرودی از کشاورزان خریداری کند.

شرکت بازرگانی دولتی همچنین برای تأمین نیازهای شب عید و ایجاد تعادل در بازار این مقطع، اقدام به ثبت سفارش برنج خارجی کرده است. یزدان سیف دراین‌باره گفت: برنج هندی ۱۱۲۱ به قیمت هر کیلو پنج هزار و ۶۰۰ تومان، برنج تایلندی هومالی به قیمت هر کیلو سه هزار و ۹۰۰ تومان و برنج هندی